

Основні симптоми пацієнтів з Long-COVID - закономірності розвитку залежно від віку

Актуальність

Коронавірусна хвороба, яка спричинена SARS-CoV2, призвела до негативних економічних наслідків у світі, які пов'язані з втратою виробництва та навантаженням на систему охорони здоров'я. Це пов'язане із зниженням працездатності внаслідок тривалої системної запальної реакції та ускладненнями, які є її наслідками. За результатами низки досліджень, симптоми Long-COVID, до яких належать слабкість, труднощі у концентрації («мозковий туман»), кашель та задишка, погіршення настрою та депресія або тривога та роздратованість, зміни у сприйнятті запаху та смаку, відчуття серцебиття - переважно спостерігаються у жінок. При цьому дані щодо частини цих симптомів у загальній структурі варіюються у широкому діапазоні. Відносно велика різниця між отриманими результатами створює необхідність подальшого вивчення розповсюдженості вищезгаданих симптомів серед реконвалесцентів після перенесеної коронавірусної хвороби.

Мета. Уточнення закономірностей розвитку Long-COVID після перенесеної коронавірусної хвороби.

Матеріали та методи

Проведено анкетування, аналіз амбулаторних карт та огляд 112 осіб, які перенесли захворювання на COVID-19 протягом року, та проходили лікування у КНП СМР «Клінічна лікарня святого Пантелеймона» та Університетській клініці Сумського державного університету .

З урахуванням критеріїв залучення та виключення 77 осіб було включено до групи досліджуваних. До групи порівняння увійшло 68 практично здорових осіб, які проходили медичний огляд в Університетській клініці Сумського державного університету або є декларантами сімейних лікарів клініки та не

мали підтвердженого випадку коронавірусної хвороби .

Результати. Скарги, які переважно надавали досліджувані, були розподілені наступним чином (за зниженням частки у загальній структурі): слабкість, тривога, погіршення настрою, головний біль, задишка, відчуття серцебиття, запаморочення. У період після COVID-19 до 3 місяців, мали скарги переважно особи 31 - 40 років, але із збільшенням часу починали превалювати пацієнти більш старшого віку (51 - 60 років). Основні скарги надавали досліджувані, які були щеплені (80 %). Хвороби серцево – судинної системи в основному реєструвались у жінок віком 51 - 60 років незалежно від терміну перенесеної коронавірусної хвороби.

Зниження фізичної толерантності та якості життя за суб'єктивною оцінкою спостерігалось переважно у жінок від 40 до 60 років, щеплених серед них було 81,3 %. Рівень тих, хто палить, серед усіх вищезгаданих груп не перевищував 18,5%.

Висновки. Серед осіб, які надавали скарги після перенесеної коронавірусної хвороби, переважали жінки віком 40-60 років. Основними симптомами були слабкість (46,8 %), тривога (44,2 %), погіршення настрою (41,6 %), головний біль (28,6 %), задишка (23,4 %), відчуття серцебиття у спокої (23,4 %), запаморочення (16,7 %). Спостерігалася менша частка тих, хто мав когнітивні порушення (порушення концентрації та уваги - 7,8 %, погіршення пам'яті - 14,3 %), шлунково - кишкові розлади (13,0 %) та болі у м'язах (13,0 %). Більшість були вакциновані (80,0 %), а відсоток тих, хто палили, складав 18,5 %.